

„Nem vagyok méltó...”

Teológuspassió

Mielőtt megkezdődik... Szépen felújított, de fűtetlen templomban hektikusan ide-oda szaladgáló, a „játékteret” rendezgető vagy éppen a jelmezüket magukra öltő szereplők... A fagyoskodó, a történéseket egyelőre még közönyösen figyelő „nézősereg” soraiiban némelyek halkán beszélgetnek, mások csendesen, befelé fordulva várakoznak, de olyan is akad, aki telefonja nyomogatásával hidalja át az „üres” perceket. Az egész teret egy-

fajta kellemes emberi zizegés tölti be. Még nincs itt az ideje... A színpad rendezgetése is eltart, kopott barna takarót terítene a padlóra. „Harang csendül, ének zendül...!” – és megkezdődik az előadás.

„Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige. Ő kezdetben az Istennél volt. Minden általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami létrejött. Benne élet volt, és az élet volt az emberek világossága. A világosság a sötétségben fénylik...” (Jn 1,1–5)

...árad a hang a jelenlévők felé: és hirtelen szinte tapinthatóvá válik a koncentrált figyelem. A tekintetek most az oltár felé fordulnak. Az imént még kissé esetenül szaladgáló, készülődő szereplők egyszerre csak előadóművészekké változnak, a nézők pedig – akik eddig egymástól függetlenül gondolkodtak – egy emberként követik az előadást.

Megkezdődött... Érezhetően. A szív dobog. Akik látjuk és halljuk, a másodperc töredéke alatt zuhanunk be-

Beszélgetés Wölfel Mihály teológushallgatóval, aki Jézus Krisztus interpretálója volt a teológuspassió idei előadásában

– *Hogyan született meg az előadás ötlete? Kik az előadók?*

– Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen régóta hagyomány, hogy a harmadik évfolyamosok passiójátékkal készülnek fel húsvétra, amelyet először a zuglói istentiszteleten adunk elő, majd a nagyhéten indulunk tovább. A passiókört rendszerint más-más egyházmegyében valósul meg. Többségünkben ebben az évben is harmadéves teológusok játszottak el Jézus szenvedéstörténetét, de csatlakozott hozzáik négy másodéves fiú is.

– *Más előadások is vannak?*

– Mivel egy évfolyam vagyunk, nyugodtan mondhatom, elég jól összehoztuk a csapatot. Azonban hárman is ösztöndíjjal külföldön vannak az évfolyamból, így az ő helyükre hívtuk meg azt a négy másodéves hallgatót, akik jövőre lesznek ugyanebben a helyzetben, ezért a saját évfolyamukkal nem tudnának együtt passiózni. Más előadásunk nem szokott lenni, szerintem egyikünk sem érzi azt, hogy hatalmas színészi kvalitásokkal rendelkezne, így nem is gondolkodtunk más. De köszönjük a feltételezést, nagyon jólesik...

– *Ki állította össze a szöveget, a zenét?*

– A szöveget Rosta Izabella szerkesztette egybe, de együtt hoztuk a döntést, hogy János evangéliumát dolgozzuk fel. Fontos szempont volt az is, hogy az eredeti bibliai szöveget hagyjuk meg, így tulajdonképpen csak egy-két jelenetben formáltuk magunkra őket. A zenei betéteket Nagy Szabolcs másodéves teológushallgató – az egyik katoná – állította össze az én segítségemmel.

– *Ki döntötte el a szereposztást? Van rendező?*

– A szerepeket közösen választottuk ki, ami szerin-

tem az idei passió egyik erőssége. A rendezés abszolút együtt zajlott, a próbák során alakult ki ez a forma, ugyanakkor még magán a passiókörúton is nagyon sokat fejlődött, formálódott a darab, hiszen minden gyülekezetben más és más kihívással néztünk szembe. Szeretném megemlíteni a sopronkőhidai börtönben végzett szolgálatunkat, amely mindannyiunk számára nagy élmény maradt, valamint a soproni gyülekezetben tartott előadásunkat, ott ugyanis nem volt könnyű úgy betölteni a teret, hogy a hatalmas templomban érthetőek legyenek a párbeszéd.

– *Összesen hány helyen adták elő a passiót?*

– Tíz nap alatt húszor játszottuk el.

– *Milyen érzés részt venni egy ilyen „darabban”?*

– Nehéz erre a kérdésre válaszolni, mert mindenki-ben más-más érzések futnak végig ilyenkor. Nyilvánvalóan nem lehet könnyű Péternek megtagadnia Mestert vagy Júdásnak elárulnia Urát, Pilátusnak döntést hoznia vagy a népek elítélnie Jézust. Minden előadásnak voltak nehezebb és könnyebb pillanatai; számomra talán a legnehezebb volt a keresztben az utolsó mondatokat elmondani, amelyek tulajdonképpen a barátainhoz intéztem. Az egész előadás-sorozat nagyon változón alakult, hiszen fáradság, kimerültség, betegségek tartkoztak. Ugyanakkor biztos vagyok benne, hogy örök életre szóló élménnyel lettünk gazdagabbak. Nagyon köszönjük mindazt a szeretetet, amelyet a gyülekezetektől kaptunk, és külön köszönjük Gabnai Sándor esperesnek, hogy lehetővé tette ezt a körutat, miáltal a Soproni Egyházmegye életébe is betekintést nyerhettünk.

■ B. A.

FOTO: GABNAI SÁNDOR

le a történebe. Mostantól már együtt sírunk, és reménykedünk, megborgunk és fohászokodunk. A megfeszített Krisztusra rátekinthetünk sem merünk. (Micsoda merészség és bátorság kell ahhoz, hogy „el-játsszuk”!)

Mert megtörtént a csoda, és ez a csoda most van. Mi, akik a passiót az emberi időszámítás szerinti kétezer évvel később szemlélhetjük, már részeshelhetünk abban a kegyelemben, hogy Krisztus szenvedéstörténetét a feltámadás fényében éljük át.

„*Atyám, eljött az óra. Dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőítsen téged. Hatalmat adtál neki minden ember felett, hogy mindenkinek atyát adj, örök életet adjon. Az örök élet az, hogy ismerjenek téged, egyedül igaz Istent, és akit küldtél, Jézus Krisztust. Én megdicsőítetek té-*

ged a földön. A művet, amelynek elvégzését rám bízta, véghezvittem.”

A passió előadását istentisztelet követi az úrvacsora szentségének vételével. S ahogy elhagynom a helyszínt – a csodálatos akusztikájú vadosfai evangélikus katedrális – elbúcsúzva a lelkesektől, a helybéliektől és a teológusoktól, megköszönve a bátorságukat, az úton hazafelé még sokáig azon gondolkodom, hogy ha lehetséges, szeretnék maradni. Örökkön-örökké. Ott. Az egyetlen és igaz történelem szívében.

■ BÜKY ANNA

A passió elhangzott az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) hallgatóinak előadásában dr. Szabóné Mátrai Marianna lelkészek, az EHE Gyakorlati Intézet igazgatójának vezetésével április 3-án, nagypénteken a vadosfai evangélikus templomban.

Az iverghegyen túl

Nem a mesék birodalmába hívom a kedves olvasót. Csak a kép jön onnan. Arról a különleges tapasztalatról próbálók írni, amikor az élénk tornyosuló hegy beszűkíti a látómeződet, eltakarja a kilátásunkat, de valami mégis átsejlik rajta. Mint amikor üvegábrán át nézünk a fény, de meg is török rajta.

Az előrehozott lapzárta miatt nagyhét szerdáján versenyt futok az idővel. A szívémben még az előttem álló nagyhéti és húsvéti ünnepek alkalma izgalma és szorongása, a fejemben rám váró szolgálatok még csak formálódó prédikációs gondolatai kavarnak, s közben igyekszem tíz nappal előretérni a naptárt, amikor az újság a kezembe és az iraterjesztési asztalokra kerül.

A kiemelkedően nagy és fontos ünnepek miatt ilyenkor még nagyobb távolságok a távolságok, mert az ember lelke rövid idő alatt is hatalmas utat, mélységeket és magasságokat jár be.

Nagycsütörtökön az úrvacsora szeretetét ünnepelők lélekben az utolsó vacsora emeleti szobájába lépnek be. Részeséivé válnak annak a megrendítően intím közösségnek, amelynek asztalfőjén maga Jézus ül. Szinte megáll a levegő, amikor Jézus elzárja a megszokott széderești liturgiától.

Az ősi szavakat más jelentéstartalommal tölti meg. Úgy törí meg a kenyeret, és úgy adja tanítványainak, mint az övéit adott testét. A kelyhet

úgy adja körbe, hogy benne övéit hűlő vért ihadják a jelenlévők... Isten új szövetsége! Aztán a vacsorán elhangzik egy sejtelmes mondat is, melyben egyszerre közeli és mégis távolinak tűnő ígért szólal meg: „...nem iszom mostantól fogva a szőlő terméséből, amíg el nem jön az Isten országa.” (Lk 22,18) – Közel jött az Isten országa.

De sajnos nem áll itt meg az idő. Pedig olyan jó lenne maradni még ebben a meghitt közösségben! Túl gyorsan jön a csalódással, áruházzal, tagadással, félelemmel és fájdalommal átvirrasztott éjszaka, majd a kegyetlen nagypénteki borzalom. A hatalom, az erőszak, a korbácsok és a fegyverek diadala. A halál újabb győzelme. Még felette is! Persze megindító, ahogy Jézus a keresztben elcsukló hangon is kinyújtott imádkozik: „*Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!*” (Lk 23,34) A szeretet fontos megnyilvánulása ez. A Mester lényének tükré.

A morális győzelemhez semmi kétség nem fér, de vele kapcsolatban másfajta győzelemben is bíztak övéi. Jézus keresztalát nemcsak a rettenetes fizikai kín és a könyörtelen megáztatás teszi szívszorítóvá, hanem az, hogy a Jézusban közel jött az ember! A Golgotán is az ősi tapasztalat erősödik meg, hogy világunkban az erőszak a legfőbb erő.

Az utolsó sóhaját utáni csend ezért is olyan döbbenetes.

Biztos vagyok benne, hogy sokan lehettek, akik egészen a végéig valami utolsó vagy utolsó utáni nagy drámai fordulatban bíztak, hogy Isten valamely mégis be fog avatkozni, mert ez lehét nem történhet meg. Amikor viszont Jézus kilehelte a lelkét, akkor az utolsó pillanatig reménykedők is azt érezték: itt összeomlott, befejeződött, véget ért minden. Kivétel nélkül mindenki így látta és így gondolta akkor. A legközelebbiek, a családtagok és a tanítványok is.

Az értelmük nem tudta felfogni, a lelkük nem volt képes elfogadni a történeteket. Lukács evangélista az emmausi tanítványok történetében szépen megrajzolta a csalódott tanítványok mély gyászát és kiábrándultságát. Magukba roskadva, üveges tekintettel ismételték: „*Pedig mi abban reménykedtünk, hogy ő fogja megváltani Izráelt!*” (Lk 24,21)

Feltámadott már hosszú percek, talán órák óta melletted ment. Kilométereket tetted meg, s közben beszélgetted, de ők nem voltak képesek felismerni. Szomorú fejüket sem voltak képesek felemelni, csak a bánatukat, csalódásukat ismételték.

Olyasmit láthatnánk, ami a világtörténelem legnagyobb csodája, hogy a Megfeszített él, és a halála utáni harmadnapon velük megy az úton. Az ő szemük és lelkük azonban nem látott át az iverghegyen... A csalódás, a fájdalom teljesen lebéntotta, érzéketlenné tette őket.

Amikor aztán a rejtélyes idegen betért hozzájuk, és megtörte a kenyeret, akkor eltűnt az akadály. Felismerék, hogy Jézus az. Gyönyörűen írja le Lukács ezt is, hogy a fáradt, ernyedt tanítványokat ez a fordulat miként töltötte fel erővel. A felismerés hatalmas energiákat mozgósított. Egyszerűen nem tudtak ott maradni. Indulniuk kellett máris vissza a hosszú úton Jeruzsálembe, mert el kellett mondaniuk tanítványtársaiknak a nagy hírt.

Az Isten szeretetének és hatalmának felismerésében hihetetlen erő rejlik! Az itt élő, az iverghegy mögöttiek nem látó, csak sejtő és remélő embernek nagyon fontos az, ami ott, az iverghegy takarásában történt.

Semmi mással nem tudjuk kifejezni ezt a földön, mint a jelezhető legnagyobb ellentétet egymás mellé állításával. Amint nálunk a gyász és a vele járó szomorúságot a fekete színhez kapcsoljuk, Jézus halál feletti győzelmét a skála másik végén lévő fehér szín tudja csak jelezni. A fehérvasárnapi konfirmáció a Jézus Krisztus győzelmébe való belekapaszkodásunk fontosságát fejezi ki. Fehér ruhát öltene a konfirmandusok. Ez egyszerre utal a bibliai korban szokásos, a profán használatól elkülönített menyegzői ruhára, színében pedig Jézus Krisztus bűn és halál feletti győzelmére.

A menyeyi lakodalmas ház nem nyílik ki sem a jóságunk, sem a tel-

ÉGTÁJOLÓ

jesítményünk, sem az érdemeink miatt. Isten Krisztusban megmutatott szeretete azonban reményt ad erre. Luther erre utal akkor, amikor a hit általi megigazolásról ír. A hit lelki belekapaszkodás a felénk nyújtott mentő kézbe.

A sok elemében furcsa, elborzasztó, érthetetlen és követhetetlen történet homályosan sejtik át az iverghegyen. Néha távolinak, mások közeleink érezzük. Azt kívánom, hogy felérvásáron is mind többeket érthet meg közelről, mert erő és remény rejlik benne, amelyet fontos továbbadni nemzedékről nemzedékre.

Szemerei János püspök Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület